

RP 239/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 25 a § 1 mom. och 41 d § lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det i bestämmelserna om överlåtande av uppgifter i lagen om studiestöd tas in en bestämmelse om att Folkpensionsanstalten utan hinder av sekretessbestämmelserna till ett penninginstitut skall kunna överlåta uppgifter som gäller giltigheten för och innehållet i en statsborgen för studiestöd. Uppgifterna skall kunna överlåtas då studeranden har sökt studielån från penninginstitutet i fråga. Det är nödvändigt

att penninginstitutet får borgensuppgifterna för att kunna bevilja lånet. Ändringen ansluter sig till den s.k. elektroniska låneborgen, som avses bli införd vid ingången av juni 2003.

Det föreslås också att bestämmelsen om justering av studiestödet utan ansökan preciseras.

Den föreslagna ändringen av lagen om studiestöd avses träda i kraft den 1 juni 2003.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Bestämmelser om utlämnade av uppgifter

För verkställigheten av studiestödet har Folkpensionsanstalten enligt 41 b § 5 punkten i lagen om studiestöd (65/1994) rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitutet i fråga om varje låntagare utan avgift få uppgifter om till vilket belopp studielån med statsborgen har lyfts och om räntorna, så som Folkpensionsanstalten bestämmer. I lagens 41 d § igen bestäms om Folkpensionsanstaltens rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter till penninginstitut utlämna uppgifter om dem som får studiestöd för att till studielånet lägga räntor enligt 34 § samt i fråga om lån som beviljats enligt den upprädda lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört och att räntestödet återställts. I paragrafen föreskrivs också att Folkpensionsanstalten till nordiska studiestödsmyndigheter har rätt att utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i

dess länder får från Finland.

I förordningen om studiestöd har bestämmelserna om lyftande av studiestöd ändrats som en del av de åtgärder, vilka syftar till att minska mängden studielån som kommer till borgenären för betalning. Bestämmelserna har ändrats så att ett lån i regel skall lyftas i flera rater och banken skall i fortsättningen innan en ny rat av studielånet lyfts hos Folkpensionsanstalten försäkra sig om att statsborgen för lånet är giltig. Avsikten är att bankerna när en studerande söker lån skall övergå till ett förfarande där giltigheten och innehållet i borgensbeslutet för den studerande kontrolleras i Folkpensionsanstaltens datasystem. Borgen skall även justeras så att den motsvarar gällande förhållanden vid respektive tidpunkt och banken skall alltid få information med riktigt innehåll om studerandens borgen. Studeranden skall alltså få uppgifter om statsborgen för studielån ur studiestödsbeslutet. Något särskilt borgensbeslut för banken skall inte längre ges till studeranden, utan banken skall få borgensuppgifterna i elektronisk form från Folkpensionsanstalten.

För att banken skall ha rätt att granska giltigheten för och innehållet i ett beslut om statsborgen för studielån i Folkpensionsan-

staltens datasystem, föreslås i 41 d § lagen om studiestöd bli intagen en ny punkt enligt vilken Folkpensionsanstalten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter till penninginstitutet utlämna uppgifter om statsborgen för studielån och om borgens giltighet. Informationen skall kunna utlämnas till banken först efter att studeranden själv har sökt studielån hos en enskild bank. Uppgifterna skall kunna utlämnas endast till den bank där studeranden söker lån, eller redan har beviljats lån då borgens giltighet granskas i samband med att en del av lånet lyfts. För beviljande av lån måste banken ha tillgång till uppgifterna om statsborgen för lånet. Studeranden skall liksom hittills söka lån hos banken särskilt för varje läsår. Borgensuppgifterna utlämnas till banken först efter att studeranden har beviljats låneborgen och han eller hon har sökt studielån för ett nytt läsår.

Utlämnandet skall bara gälla uppgifter som direkt verifierar borgens giltighet och innehåll. Andra uppgifter som ansluter sig till studiestödet eller personen och som indirekt anknyter till saken skall inte utlämnas till banken. Förfarandet kan med tanke på kunden anses säkert eftersom datasäkerhetsnivån är mycket hög både i Folkpensionsanstaltens och i bankernas förfaranden. I fråga om bankerna gäller bl.a. att bankhemligheten skall bevaras i all verksamhet.

Bestämmelser om inkomstbaserade justeringar

I 25 a § lagen om studiestöd bestäms om justering av studiestödet utan ansökan. Enligt 1 mom. justeras eller indras studiepenningen och bostadstillägget utan ansökan kalenderårsvis i början av året på basis av föräldrarnas skatteuppgifter och bostadstillägget på basis av makens beskattningsuppgifter sedan beskattningen verkställts. Justering görs dock inte om studiepenningen eller bostadstillägget har justerats eller beviljats föregående hösttermin på grund av en väsentlig förändring i föräldrarnas eller för bostadstilläggets vidkommande i makens ekonomiska ställning. En definition på make ingår i lagens 3 §, som trädde i kraft den 1 januari 2002. En-

ligt definitionen avses med makar äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Därför ändrades den finska språkdräkten i andra paragrafer i lagen om studiestöd så att "aviopuoliso" ersattes med "puoliso", när såväl äkta makar som personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden avses. Avsikten var att i fortsättningen i lagen om studiestöd använda ordalydelsen äkta makar när man uttryckligen avser personer som är gifta. I andra situationer används ordet make, som avser både äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

När bostadstillägg beviljas beaktas enligt 19 a § makens inkomster, om maken bor med sökanden i samma bostad. Enligt 22 § beaktas makens inkomster i regel enligt den senast verkställda statsbeskattningen från början av året efter det år då beskattningen slutförts. Eftersom både inkomster hos en äkta make och hos en person som den sökande lever med under äktenskapsliknande förhållanden, enligt 19 a § beaktas när studiestöd beviljas, skall de beaktas även när ett bostadstillägg justeras. Det föreslås att den finska språkdräkten i 25 a § 1 mom. ändras så att "aviopuoliso" ersätts med "puoliso". Den föreslagna ändringen har blivit förbisedd i samband med motsvarande ändringar i andra paragrafer.

I början av 25 a § 1 mom. används uttrycket studiepenningen och bostadstillägget, trots att det enligt rubriken är frågan om justering av studiestödet. Enligt lagen om studiestöd beviljas studiestöd i form av studiepenning eller vuxenstudiepenning, bostadstillägg samt statsborgen för studiestöd. Om statsborgen för studiestöd bestäms i 15 §, enligt vilken borgen i regel kan beviljas studerande som får studiepenning, vuxenstudiepenning eller vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd. Eftersom statsborgen för studielån är en form av studiestöd, bör en statsborgen och dess giltighet justeras i samband med annan justering av studiestödet. Studeranden får för närvarande i samband med studiestödsbeslutet ett skriftligt borgensbeslut för att tillställas banken. Beslutet utgör säkerhet när banken beviljar studielån. I praktiken har en låneborgen inte kunnat minskas efter att den beviljats, eftersom be-

slutet stannar i banken som säkerhet för lånet och något nytt beslut för samma tid inte mera kan ges på grund av möjligheterna till missbruk.

Folkpensionsanstalten och bankerna har i samråd berett en reform som syftar till en avveckling av pappersutskrifter av borgensbeslut för bankerna och en övergång till elektroniska borgensbeslut. I och med reformen kan förutom justeringen eller indragningen av studiepenningen och bostadstillägget även statsborgen justeras eller dras in till den del det inte varit möjligt att lyfta studiestödet. Det föreslås att orden studiepenningen och bostadstillägget i 25 a § 1 mom. lagen om studiestöd ersätts med ordet studiestöd. Därigenom preciseras möjligheten att justera även en låneborgen under pågående läsår, om den studerandes förhållanden ändras.

2. Propositionens verkningar

En justering av statsborgen utifrån förändrade förhållanden efter det att beslutet meddelades minskar i någon mån den årliga studielånestocken. Efter övergången till elektronisk låneborgen kan en studerande inte längre lyfta studielån efter det att studierna slutförts eller avbrutits. Folkpensionsanstalten kan efter att ha fått uppgift om att studierna slutförts eller avbrutits till banken förmedla förbud att lyfta studielån till den del det inte redan har lyfts.

En övergång till elektronisk låneborgen förutsätter stora ändringar, som redan är under planering, i Folkpensionsanstaltens och bankernas datasystem. Avsikten är att alla

banker som beviljar studielån skall omfattas av det nya förfarandet från sommaren 2003.

Årligen ber ett flertal studerande om nytt borgensbeslut i stället för ett försvunnet. I och med övergången till elektroniska borgensbeslut finns inte längre detta behov. Ändringen minskar även möjligheterna att missbruka systemet. Efter ändringen är det inte heller längre möjligt att förfalska ett borgensbeslut.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet i samråd med Folkpensionsanstalten. I samband med beredningen hördes dataombudsmannen.

I sitt utlåtande anser dataombudsmannen att man bör stadga i lag eller be om studerandes samtycke vid studiestödsansökan för att granska låneborgens i kraftvarande. Propositionen har inte ändrats, för statsborgen behövs som garanti för lånet och i skuldebrevet som undertecknas av studeranden avtalar man om studielånets villkor. Härtill har dataombudsmannen yttrat sig om vissa bestämmelser i studiestödslagen som inte i denna proposition föreslagits förändringar.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2003. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 25 a § 1 mom. och 41 d § lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 25 a § 1 mom. och 41 d §,
av dessa lagrum 25 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 41/2000 och 41 d § sådan den lyder i
lag 691/2002, som följer:

25 a §

Justering av studiestödet utan ansökan

Studiestödet justeras eller dras in utan ansökan kalenderårsvis i början av året på basis av föräldrarnas skatteuppgifter och bostadstillägget på basis av makens beskattningsuppgifter sedan beskattningen verkställts. Justering görs dock inte om studiestödet har justerats föregående hösttermin på grund av en väsentlig förändring i föräldrarnas eller för bostadstilläggets vidkommande i makens ekonomiska ställning.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begräns-

ningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) till penninginstitut utlämna uppgifter om dem som får studiestöd för att till studielånet lägga räntor enligt 34 § samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört och att räntestödet återställts,

2) till det penninginstitut där studeranden har sökt studielån utlämna uppgifter om statsborgen för studiestöd och dess giltighet, samt

3) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2003.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 1 november 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Maija Rask*

*Bilaga
Parallelltexter*

Lag

om ändring av 25 a § 1 mom. och 41 d § lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 1994 om studiestöd (65/1994) 25 a § 1 mom. och 41 d §,
av dessa lagrum 25 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 41/2000 och 41 d § sådan den lyder i
lag 691/2002, som följer:

Gällande lydelse

25 a §

Justering av studiestödet utan ansökan

Studiepenningen och bostadstillägget justeras eller dras in utan ansökan kalenderårsvis i början av året på basis av föräldrarnas skatteuppgifter och bostadstillägget på basis av makens beskattningsuppgifter sedan beskattningen verkställts. Justering görs dock inte om studiepenningen eller bostadstillägget har justerats föregående hösttermin på grund av en väsentlig förändring i föräldrarnas eller för bostadstilläggets vidkommande i makens ekonomiska ställning.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) till penninginstitut utlämna uppgifter om dem som får studiestöd för att till studielånet lägga räntor enligt 34 § samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört och att räntestödet återställts,

2) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som med-

Föreslagen lydelse

25 a §

Justering av studiestödet utan ansökan

Studiestödet justeras eller dras in utan ansökan kalenderårsvis i början av året på basis av föräldrarnas skatteuppgifter och bostadstillägget på basis av makens beskattningsuppgifter sedan beskattningen verkställts. Justering görs dock inte om studiestödet har justerats föregående hösttermin på grund av en väsentlig förändring i föräldrarnas eller för bostadstilläggets vidkommande i makens ekonomiska ställning.

41 d §

Utlämnande av uppgifter

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) till penninginstitut utlämna uppgifter om dem som får studiestöd för att till studielånet lägga räntor enligt 34 § samt i fråga om lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/1972) uppgifter om att studierna upphört och att räntestödet återställts,

2) till det penninginstitut där studeranden har sökt studielån utlämna uppgifter om

Gällande lydelse

borgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

Föreslagen lydelse

statsborgen för studiestöd och dess giltighet, samt

3) till nordiska studiestödsmyndigheter utlämna uppgifter om studiestöd som medborgare i dessa länder och finska medborgare som studerar i dessa länder får från Finland.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2003. Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
